

PiLP

Jaarverslag 2025

de Volkskrant Log in

NIJLUWS

Veenendaal ging ver over de schreef met geheim onderzoek naar moslims, oordeelt rechter

Biddende moslims tijdens een speciale smeekbede voor de Palestijnse bevolking in Gaza. Jiri Buller / de Volkskrant

Marjolein van de Water
is verslaggever van de Volkskrant en schrijft over asiel, migratie en de multiculturele samenleving.
30 juli 2025, 15:42

RUBRIEK ECONOMIE & RECHT

Welk recht gaat voor: het eigendomsrecht, of het grondrecht op wonen?

Door gestegen WOZ-waardes moeten eigenaren van woningen voor sociale verhuur fors hogere heffingen betalen. Maar ze mochten die hogere waarde slechts deels meewegen in de huurprijs.

Linus Hesselink
25 maart 2025 • Leestijd 3 minuten

[Luister](#) [Geef cadeau](#) [Deel](#) [Leesijkt](#)

Stichting PiLP

Keizersgracht 177
1016 DR Amsterdam
Nederland

Contact

T +31(0)20 261 0191
M contact@pilp.nu
W pilp.nu

Inhoud

Inhoud.....	3
1. Voorwoord	4
2. Over PILP	4
De juridische bondgenoot	5
Procederen in het algemeen belang	5
3. Werkwijze	5
Wat biedt PILP (niet)?	6
Criteria	7
Wat (nog) niet?	7
4. Visie, missie & kernwaarden	8
Visie:	8
Missie:	8
Kernwaarden:	8
Solidair:	8
Progressief:	9
Strategisch:	9
Deskundig:	9
5. Doelrealisatie	9
Overwinning rechtszaak Moskee Veenendaal	10
Fair huur zaak: recht op eigendom versus recht op huisvesting	12
Demonstratieverbod in de noodverordening Amsterdam.....	12
Campagne algemeen belang zaken zijn in het algemeen belang	15
6. Governance	15
Bestuur	15
Raad van toezicht	16
Team.....	17
Bezoldigingsbeleid	17

Samenwerkingen	18
7. Financieel Bestuursverslag	18
Uitgangspunten jaarcijfers	19
Fondsenwerving	19
Reserveringen en toelichting lopende projecten:	19
Continuïteitsreserve	20
Proceskostenreserve.....	20
Analyse resultaat 2025	21
Verhouding doelbesteding	22
Financiële vooruitblik	23

Bijlagen:

Jaarrekening 2025

Toelicht bestedingen 2025

1. Voorwoord

Met de aanhoudende oorlogen in Sudan en Oekraïne, de genocide in Gaza, de klimaatcrisis en de toenemende politieke instabiliteit was 2025 internationaal geen goed jaar voor de mensenrechten. Ook in Nederland ging het niet de goede kant op. De regering Schoof kwam met beleid dat in strijd is met de mensenrechten en de rechtsstaat, met name op het vlak van de ontmenselijking van migranten en vluchtelingen.

Maar in de hele wereld, en ook in Nederland, zijn er gelukkig nog gemeenschappen, organisaties, bewegingen, activisten en burgers die opkomen voor een ander geluid, voor een betere en meer eerlijke wereld, voor mensenrechten en de rechtsstaat. Er waren grote demonstraties en andere uitingen van solidariteit.

De missie van PILP is om de juridische bondgenoot te zijn van iedereen in Nederland die opkomt voor de mensenrechten en de democratische rechtsstaat. We hebben keihard gewerkt in 2025 en veel voor elkaar gekregen. We hebben zeer veel advies gegeven, meegedacht in talloze bijeenkomsten, trainingen gegeven en we zijn verschillende juridische zaken gestart. Ook hebben we een aantal zaken kunnen winnen. Allemaal met en voor onze cliënten. Want we doen dit werk om hen in staat te stellen zo goed mogelijk op te kunnen komen voor hun campagnes en doelen.

We zijn in 2025 verhuisd, naar een wat grotere ruimte in het Amnesty gebouw, hebben onze governance verder versterkt en hebben financieel nagenoeg quitte gedraaid. Er waren ook wat wijzigingen in ons medewerkersbestand.

In dit jaarverslag zullen we al deze punten toelichten. En vooral ook focussen op de kern van ons werk: de zaken die we gevoerd hebben voor onze cliënten.

Mede door ons werk voor die cliënten blijven we hoop houden. We moeten blijven geloven in een betere toekomst, en alles doen om die dichterbij te brengen. In dat proces wil PILP solidair, progressief, strategisch en deskundig zijn.

Zoals Frantz Fanon schreef in *The Wretched of the Earth* in 1963, midden in de bloedige antikoloniale strijd in Algerije:

We must shake off the heavy darkness in which we were plunged, and leave it behind. The new day which is already at hand must find us firm, prudent and resolute.

Maart 2026,

Jelle Klaas, directie PILP

2. Over PILP

De juridische bondgenoot

PILP is een advocatenkantoor zonder winstoogmerk, in de vorm van een stichting met ANBI status. PILP is daarmee uniek in Nederland. In de afgelopen tien jaar hebben wij ons ontwikkeld tot expert op het gebied van mensenrechten, het geven van strategisch juridisch advies en het voorbereiden en voeren van strategische juridische procedures voor een algemeen belang.

Samen met en namens gemeenschappen, bewegingen, ngo's, belangenorganisaties en (andere) activisten hebben wij belangrijke zaken gevoerd en gewonnen. Het ging daarbij onder meer om het recht op water voor kinderen, het recht op demonstratie, discriminatie door banken en het recht op huisvesting. Daarnaast geven wij dagelijks juridisch advies aan maatschappelijke partners die steun zoeken in hun strijd voor rechtvaardigheid.

Procederen in het algemeen belang

Heel vaak is procederen niet het beste middel om in te zetten om een beoogde verandering te bereiken. Maar soms kan een procedure voor een algemeen belang wel een verschil maken. Het is dan ook belangrijk dat organisaties en groepen burgers in Nederland naar de rechter kunnen stappen om een zaak van collectief of algemeen belang voor te leggen. De regering en de Tweede Kamer nemen immers soms besluiten waarin niet alle belangen goed meegenomen zijn, of waarin bepaalde mensenrechten onvoldoende afgewogen zijn. De rechter kan, als sluitstuk van de democratische rechtsstaat, de rechtmatigheid van beleid toetsen aan fundamentele wetten en mensenrechtenverdragen.

Rechtszaken die vanuit een algemeen belang zijn ingestoken worden anders beoordeeld dan individuele rechtszaken. Zo verschilt de vraag of het afsluiten van water bij een specifiek gezin rechtmatig was wezenlijk van de bredere vraag of het überhaupt toegestaan is om gezinnen met kinderen van water te onthouden.

Omdat Nederland geen constitutioneel hof kent, biedt procederen voor een algemeen belang een onmisbare route voor burgers om fundamentele rechten te laten toetsen. Procederen voor een algemeen belang is bovendien vanuit een rechtseconomisch perspectief een stuk efficiënter dan het voeren van talloze individuele procedures over dezelfde rechtsvraag. Door voor een algemeen belang te procederen worden er uitspraken gedaan die in één keer duidelijkheid creëren over hoe er met een kwestie omgegaan moet worden. Beleidsinstanties kunnen of moeten op basis daarvan overgaan tot actie.

Dat burgers of groepen burgers gebruik kunnen (blijven) maken van de gang naar de rechter als er volgens hen sprake is van een schending van hun mensenrechten is fundamenteel van belang, ook voor hun vertrouwen in de democratische rechtsstaat.¹

¹ Zie ook het GRIP rapport uit 2023: <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/11/30/grip>

3. Werkwijze

Strategisch procederen omvat volgens PILP het doelbewust inzetten van juridische middelen, waaronder rechtszaken, procedures en juridisch advies. Dit gaat niet alleen over het strategisch inzetten van het recht ten opzichte van andere middelen zoals media, lobbyen en protest, maar ook over het maken van strategische keuzes binnen juridische procedures zelf.

PILP benadrukt dat het recht slechts als middel moet worden ingezet als het de campagnes en doelen van de betrokken partijen kan versterken. Het voeren van rechtszaken is voor PILP geen doel op zich. PILP zal dan ook adviseren tégen het starten van een juridische procedure als dit niet strategisch is. Bovendien waken wij ervoor dat al onze procedures juridisch stevig onderbouwd zijn en voldoen wij altijd aan de gedragsregels en wetgeving die gelden voor de advocatuur.

Hoewel PILP geen ‘standaard werkwijze’ kent, zijn er wel een aantal elementen die voor ons belangrijk zijn en vaker terugkomen. De benadering van PILP, ook bekend als *movement lawyering*, plaatst gemeenschappen, bewegingen en activisten centraal in de juridische strijd die voor en met hen wordt gevoerd. Wij betrekken cliënten actief bij alle fasen van het juridische proces en beschouwen hun kennis en ervaring als onmisbaar. Daarnaast vinden wij het belangrijk om onze kennis en aannames voortdurend te testen met inhoudelijke experts, waaronder academici en andere advocaten. Zodoende organiseren wij in bijna alle gevallen één of meerdere brainstormsessies met betrokkenen om gezamenlijk de meest kansrijke juridische strategie te ontwikkelen.

Wat biedt PILP (niet)?

PILP is meer dan een gewoon advocatenkantoor. Zoals hierboven genoemd fungeert het als de juridische bondgenoot voor een diverse groep belanghebbenden in Nederland, waaronder gemeenschappen, bewegingen, ngo’s, belangenorganisaties en (andere) activisten. PILP biedt dan ook meer dan enkel juridische bijstand.

De diensten van PILP omvatten:

- Adviseren over strategische juridische procedures aan gemeenschappen, bewegingen, NGO’s en andere bondgenoten.
- Ondersteunen en voeren van juridische procedures voor genoemde partijen.
- Delen van kennis en ervaring op het gebied van mensenrechten, strategisch procederen en *movement lawyering*, zowel nationaal als internationaal, door middel van lezingen, workshops, colleges en samenwerkingen.
- Uitvoeren van (juridisch) onderzoek en het delen van bevindingen via verschillende publicaties, waaronder (juridische) rapporten.
- Verspreiden van de visie op strategisch procederen en de boodschap van cliënten in de media.
- Organiseren van nationale en internationale evenementen en onderhouden van nationale en internationale samenwerkingsverbanden.

PILP werkt met een compact team en kan niet alle verzoeken aannemen. Mede om deze reden, maar ook omdat goede juridische dienstverlening enige specialisatie vereist, werken wij met enkele selectiecriteria voor het aannemen van zaken.

Criteria

Criteria voor de selectie van zaken zijn onder meer:

- Zaken moeten zich afspelen in Nederland of de Nederlandse rechtssfeer, gerelateerd zijn aan mensenrechten en een algemeen belang dienen.
- Als zodanig staat PILP in principe groepen of andere collectieven bij, waaronder gemeenschappen, bewegingen en ngo's. Individuen worden enkel in uitzonderlijke gevallen bijgestaan.
- Zaken mogen niet volledig juridisch kansloos zijn en moeten strategisch passen binnen een bredere politieke strijd.
- De cliënt moet bereid en in staat zijn om bij het juridische proces betrokken te zijn.
- PILP geeft de voorkeur aan zaken die breed gedragen worden binnen de beweging waaruit ze voortkomen en werkt graag samen in coalities met andere advocaten, experts en NGO's.
- Zaken vallen in principe binnen de rechtsgebieden civiel recht (aansprakelijkheidsrecht) of bestuursrecht.

Wat (nog) niet?

Daarnaast gaat PILP vanaf de introductie van de meerjarenstrategie meer werken met het meten van impact. Bij het selecteren van nieuwe zaken zal daarom rekening gehouden worden met de mogelijke impact van die zaken.

Al het bovenstaande betekent ook dat PILP bepaalde zaken niet doet. Bijvoorbeeld:

- Zo kiest PILP er bewust voor om zich vooralsnog niet actief te mengen in de thema's klimaat, zorg en consumentenrecht. Juist omdat anderen actief zijn op deze thema's kunnen we zelf meer op afstand blijven. Enkel wanneer een zaak binnen een van deze thema's raakt aan een van onze bestaande dossiers, of in uitzonderlijke gevallen, zullen we hierop instappen.
- Daarnaast biedt PILP geen strafrechtelijke ondersteuning. De reden hiervoor is dat Nederland momenteel een redelijk goed functionerend systeem van gefinancierde rechtsbijstand in het strafrecht kent (via 'toevoeging'). Daarnaast zijn er verschillende andere (progressieve) kantoren en zelfstandige strafrechtadvocaten die strafrechtelijke ondersteuning leveren aan activisten. PILP wil niet concurreren met deze bondgenoten, en het werken op toevoeging is bovendien complex voor onze stichting.
- PILP doet ook expliciet niet aan belangenbehartiging ('*advocacy*') namens cliënten. Als advocatenkantoor werken wij met het recht als middel voor het bewerkstelligen van verandering. Zoals eerder genoemd heeft PILP geen eigen belang bij het starten van procedures, en wanneer wij denken dat het recht niet het juiste of beste middel is om de

beoogde verandering teweeg te brengen, zullen wij cliënten adviseren om andere middelen, waaronder belangenbehartiging, te overwegen. In dergelijke gevallen zullen wij adviseren om de kwestie verder op te pakken met gespecialiseerde belangenbehartigers.

4. Visie, missie & kernwaarden²

PILP is hét advocatenkantoor dat gemeenschappen, bewegingen en activisten steunt in hun strijd voor verandering. Voor meer informatie, zie het hoofdstuk Over PILP.

Wij werken met een gedeelde visie en missie en vertrekken daarbij vanuit onze gezamenlijke kernwaarden.

Visie:

Een gelijkwaardige, eerlijke en rechtvaardige wereld is noodzakelijk en mogelijk. Mensen en groepen die zich inzetten voor het verwezenlijken van een betere samenleving én voor het verdedigen van eerder verworven rechten zijn fundamenteel voor de rechtsstaat, de democratie en de samenleving. Echte verandering komt namelijk van onderop: door bewegingen, gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en activisten. Om hun strijd te kunnen voeren, hebben zij ook juridische bijstand en effectieve toegang tot het rechtssysteem nodig.

Missie:

PILP is dé juridische bondgenoot van bewegingen, gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en activisten die zich inzetten voor mensenrechten of rechtvaardigheid in Nederland. Dit doet PILP door op een deskundige, solidaire en intersectionele manier advies te geven en mee te denken over juridische vraagstukken en kansen. En door het voorbereiden en voeren van strategische juridische procedures die de strijd voor verandering kunnen bevorderen, altijd in nauwe samenwerking met deze groepen zelf.

Kernwaarden:

Het werk van PILP wordt gekleurd door vier kernwaarden: Solidair, Progressief, Strategisch en Deskundig. Deze waarden geven zowel intern als extern richting aan onze keuzes en ons handelen. In de meerjarenstrategie en de bijbehorende jaarplannen geven we concreet invulling aan wat we met iedere kernwaarde bedoelen, en hoe deze zich in de praktijk vertalen.

Overkoepelend betekenen de kernwaarden het volgende voor ons:

Solidair:

Wij geloven dat échte verandering voortkomt uit de kracht van gemeenschappen en bewegingen die zich inzetten voor rechtvaardigheid. Daarom stellen wij ons solidair op: wij stellen onze juridische en strategische expertise beschikbaar aan hun strijd, niet om de leiding te nemen, maar om een bijdrage te leveren als bondgenoot. Essentieel daarbij is dat gemeenschappen en bewegingen de regie houden over de inzet van juridische strategieën en dat zij zelf bepalen hoe een overwinning voor hen in dit proces eruit ziet.

² Uit onze Meerjarenstrategie 2026-2028

Solidariteit betekent ook dat wij bereikbaar en benaderbaar zijn, duurzame relaties opbouwen en investeren in vertrouwen. Alleen zo kunnen wij als bondgenoot bijdragen aan de bredere beweging voor rechtvaardigheid.

Progressief:

Wij zien het recht als een instrument om structurele maatschappelijke verandering mogelijk te maken. Voor ons betekent progressief niet alleen het beschermen van eerder verworven rechten, maar vooral het actief werken aan een wereld die rechtvaardiger en gelijkwaardiger is. We maken hierin bewuste keuzes: de zaken die we aannemen, de partners met wie we samenwerken en de manieren waarop we dat doen, zijn allemaal gericht op dit doel. Ons werk is geworteld in een intersectionele benadering, omdat wij geloven dat structurele verandering alleen mogelijk is wanneer diepere oorzaken van ongelijkheid en machtsstructuren bij de kern aangepakt worden.

Strategisch:

Om de best mogelijke juridische bondgenoot te kunnen zijn, geloven wij dat we zowel intern als extern doordacht moeten handelen. Strategisch zijn betekent voor ons dat we steeds afwegen waar ons werk de meeste impact kan hebben. We kiezen onze zaken, partnerschappen en acties bewust, altijd in relatie tot de bredere politieke strijd die gevoerd wordt voor mensenrechten en rechtvaardigheid. Daarnaast maken we ook binnen juridische procedures strategische keuzes in lijn met het beoogde doel van onze cliënten. Als PILP zoeken we de zichtbaarheid op waar dat verschil maakt, versterken we onze positie in het maatschappelijke en politieke landschap, en bouwen we tegelijkertijd aan een sterke, toekomstbestendige organisatie. Dit is uiteindelijk ook in het belang van cliënten.

Deskundig:

Onze deskundigheid is het fundament van onze kracht. Wij leveren hoogwaardige juridische bijstand en combineren die met actuele kennis van mensenrechten en maatschappelijke ontwikkelingen. Het onderhouden van deze expertise staat dan ook hoog in het vaandel. Het is daarnaast essentieel dat onze bondgenoten erop kunnen vertrouwen dat wij opereren zoals van een erkend advocatenkantoor verwacht mag worden. Dit houdt onder meer in dat wij willen voldoen aan alle geldende regelgeving voor advocatenkantoren en ANBI-stichtingen. Maar deskundigheid is voor ons meer dan kwalitatieve juridische bijstand: het gaat ook om het delen van kennis, om samenwerking met anderen, en om het inspireren van juristen en advocaten om hun vak meer maatschappelijk te verankeren.

5. Doelrealisatie

Stichting PILP stelt zich, formeel gezien, ten doel:

- het bevorderen van rechtshulp in Nederland en de Nederlandse rechtssfeer, en:
- het verlenen van rechtsbijstand aan rechtzoekenden.

Lees meer over de werkwijze van PILP in hoofdstuk 3.

PILP geeft dus veel adviezen en denkt mee, ook heel vaak achter de schermen.

Onze daadwerkelijke procedures, voor en met onze cliënten, springen natuurlijk het meest in het oog. We noemen hieronder een aantal dossiers en overwinningen uit 2025.

Overwinning rechtszaak Moskee Veenendaal

De rechtbank zette op 30 juli 2025 een streep door een heimelijke onderzoeksmethode die verschillende gemeenten toepasten naar aanleiding van het radicaliseringsbeleid van de Nederlandse overheid. Gefinancierd door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) werden moslimgemeenschappen door een privaat bedrijf onderzocht, terwijl de onderzoekers zichzelf niet als zodanig kenbaar maakten. De rechtbank Midden-Nederland oordeelde dat deze werkwijze in strijd is met fundamentele grondrechten en daarom niet meer mag worden toegepast.

De zaak was aangespannen door moskee Taubah tegen de gemeente Veenendaal, één van de gemeenten die deze onderzoeken uitvoerde.

Wat ging er aan vooraf?

In 2016 startte de NCTV een programma om in het geheim informatie te verzamelen over moslimgemeenschappen in Nederlandse gemeenten. Voor de uitvoering van de onderzoeken werd het private onderzoeksbureau NTA ingeschakeld. De gemeente Veenendaal gaf de opdracht aan NTA om de lokale islamitische gemeenschap heimelijk te onderzoeken. Ook een tiental andere gemeenten liet door NTA onderzoek uitvoeren. Deze heimelijke onderzoeken kwamen eind 2021 aan het licht door publicaties van NRC.

Dit leidde tot grote verontwaardiging. Ook in Veenendaal richtte het onderzoek zich uitsluitend op de moslimgemeenschap. In Veenendaal vroeg de lokale moskee Taubah om excuses en transparantie. Toen deze uitbleven, stapte de moskee naar de rechter.

Oordeel van de rechtbank

De rechtbank stelt dat de gemeente door middel van het heimelijk onderzoek feitelijk binnen het besloten domein van de moskee is getreden. De rechtbank oordeelt dat Taubah hierdoor als stichting *onderwerp* is geweest van het NTA-onderzoek. Aan Taubah komt daarom een beroep toe op artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens ('EVRM'). Omdat er geen hoor en wederhoor is toegepast, er heimelijk personen binnen de gemeenschap van Taubah zijn geïnterviewd, en de gemeente geen toezicht heeft gehouden op het onderzoek, is er ook sprake van een inbreuk op artikel 8 EVRM.

De conclusie van de rechtbank is dat de gemeente niet heeft gehandeld volgens de wet. Er was namelijk geen wettelijke grondslag voor het onderzoek en de beslissing is niet genomen door een daartoe bevoegd orgaan. Alleen al om deze reden is sprake van een niet-toegestane inmenging in de zin van artikel 8 van het EVRM. Dat is onrechtmatig tegenover Taubah én haar gemeenschap.

Bilal Riani, de bestuurder van moskee Taubah is blij met de uitspraak:

“Ondanks herhaalde ontkenning door de gemeente, heeft de rechter nu eindelijk vastgesteld dat er wel degelijk sprake was van onrechtmatig handelen. Dat is een belangrijke erkenning voor ons.”

Waarom is de uitspraak relevant?

Deze uitspraak trekt een duidelijke grens voor de overheid wanneer zij informatie over burgers wil verzamelen. Hoewel de overheid bevoegd kán zijn om onderzoek te doen, moet dat altijd binnen de wet. De rechtbank zegt hierover:

“Dat gemeentes de taak hebben de openbare orde en veiligheid te bewaken, staat niet ter discussie. Maar: voor de uitoefening van bevoegdheden op basis daarvan is wel een wettelijke bevoegdheid vereist. Het alternatief is in een democratische samenleving onwenselijk en ondenkbaar, want dat zou betekenen dat de Staat (in de ruimste zin van het woord) naar willekeur in de rechten van haar onderdanen zou kunnen treden.”

Anders geformuleerd: de overheid mag niet zomaar haar eigen burgers bespioneren. Het heimelijk verzamelen van informatie schendt de persoonlijke levenssfeer, zeker als dit binnen de besloten setting van een moskee gebeurt. Zulk onderzoek kan énkél als er een stevige wettelijke bevoegdheid is. En die heeft de gemeente niet.

De uitspraak is daarmee niet alleen van belang voor moskee Taubah en de andere onderzochte moskeeën, maar voor de hele samenleving: niemand mag in de toekomst nog op deze wijze door de overheid onderzocht worden.

Overwinning

Voor moskee Taubah is de uitspraak een belangrijke overwinning. Het heimelijke onderzoek heeft namelijk een grote impact gehad op de moskee en haar gemeenschap.

Bilal Riani:

“De moskee is een heilige plek. Dat deze plek in het geheim is onderzocht heeft gezorgd voor een gevoel van onveiligheid én voor veel wantrouwen richting de gemeente. Dit heeft ons diep geraakt. Onze vertrouwensrelatie met de gemeente is door het onderzoek ernstig beschadigd.”

Abdelsadek Maas, voorzitter van moskeekoepel SIORH voegt hier aan toe:

“Deze uitspraak is in het belang van de bredere moslimgemeenschap. Moslims worden steeds vaker met wantrouwen bekeken. Gelukkig staat nu vast dat zo’n geheim onderzoek niet rechtmatig is. Want ook in de toekomst mogen zulke onderzoeken nooit meer plaatsvinden.”

De uitspraak van de rechtbank staat niet op zichzelf. In februari 2025 oordeelde de rechtbank Den Haag al dat de gemeente Delft het geheime onderzoek aan de moskee

moest verstrekken omdat het voldoende aannemelijk is dat er grondrechten zijn geschonden. In februari 2025 schreef de ombudsman Metropool Amsterdam een ontluisterend rapport over een vergelijkbaar onderzoek in de gemeente Almere. Recent concludeerde ook de Autoriteit Persoonsgegevens dat soortgelijke onderzoeken in opdracht van het ministerie van SZW “illegaal en discriminerend” waren.

PILP is blij met dit resultaat. En met de fijne samenwerking met onze cliënten en zeker ook met de advocaten van Simmons&Simmons, die pro bono de zaak samen met de PILP-advocaten voerden.

Fair huur zaak: recht op eigendom versus recht op huisvesting

De rechtbank Den Haag stelde op 19 februari 2025 particuliere verhuurders in het ongelijk in een zaak tegen de Staat over de zogenaamde ‘WOZ-cap’.

De WOZ-cap is wetgeving voor huurprijsbescherming, die is bedoeld om excessieve huurprijzen in de vrije sector tegen te gaan en huurwoningen in Nederland betaalbaarder te maken.

Volgens de particuliere verhuurders is de WOZ-cap in strijd met hun recht op eigendom. De rechter maakt duidelijk dat dit niet het geval is. De WOZ-cap is in het algemeen belang, aldus de rechtbank. En dit algemeen belang van betaalbare huisvesting weegt zwaarder dan de individuele eigendomsbelangen van verhuurders.

PILP trad in deze zaak op voor de Woonbond, die opkomt voor de belangen van huurders en woningzoekenden. De Woonbond heeft zich in de procedure tussen Fair Huur in de Staat gevoegd als derde partij. De Woonbond is erg tevreden met het oordeel van de rechtbank.

Marcel Trip, belangenbehartiger van de Woonbond:

‘Het is goed dat de rechtbank het belang van een paar individuele verhuurders niet boven het algemeen belang van betaalbare huurprijzen stelt. Deze verhuurders proberen de huurprijsbescherming te beschadigen zodat ze meer huur kunnen vragen. Zij vinden het recht op eigendom belangrijker dan het recht op huisvesting. Het is goed dat de rechtbank hier niet in mee gaat en het algemeen belang boven dat van individuele beleggers zet.’

Demonstratieverbod in de noodverordening Amsterdam

Amnesty International Nederland en zes individuen hebben de gemeente Amsterdam gedagvaard vanwege het algehele demonstratieverbod dat van 8 tot en met 14 november 2024 gold. Stichting PILP vertegenwoordigt hen in deze civiele zaak. De zaak is gestart in augustus 2025.

Nieuwsbericht Amnesty

Dit is het nieuwsbericht van Amnesty International Nederland over deze zaak:

“Een algeheel demonstratieverbod is een paardenmiddel,” aldus Dagmar Oudshoorn, directeur van Amnesty International Nederland. “Nooit eerder in de afgelopen decennia heeft er in Nederland voor zo’n lange periode een algeheel verbod gegolden.”

Op 8 november 2024 vaardigde de burgemeester van Amsterdam met twee noodverordeningen een algeheel demonstratieverbod uit. Dit deed zij in reactie op ongeregeldheden en incidenten rond de voetbalwedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv. Van 8 tot en met 14 november 2024 gold er een demonstratieverbod in de hoofdstad. De eerste drie dagen mocht niemand onder welke omstandigheden dan ook demonstreren. De volgende drie dagen was het alleen mogelijk om te demonstreren door een ontheffing van het verbod aan te vragen. Deze mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing bracht de gemeente in de publieke communicatie overigens nergens onder de aandacht.

Volgens de Nederlandse wet en de mensenrechtenverdragen heeft de overheid de plicht demonstraties te beschermen en faciliteren. Het uitgangspunt is dat iedere demonstratie afzonderlijk moet worden beoordeeld. Alleen onder zeer strenge voorwaarden mag een specifieke demonstratie beperkt of – in het uiterste geval – verboden worden.

Niet noodzakelijk & disproportioneel: demonstratieverboden waren onrechtmatig

Amnesty stapt naar de rechter omdat duidelijk moet worden dat zo’n vergaand verbod, in de gegeven omstandigheden, nooit gerechtvaardigd kan zijn. De Wet openbare manifestaties biedt geen grondslag voor een algeheel demonstratieverbod. Het vooraf verbieden van alle demonstraties in de hele hoofdstad is niet proportioneel. Bovendien was het gezien de omstandigheden niet noodzakelijk.

“Er was geen sprake van bestuurlijke overmacht. Er was genoeg politie om de demonstraties op te breken, waarom zou er dan niet voldoende politie zijn geweest om de demonstraties te faciliteren?”, aldus Dagmar Oudshoorn. “Daarnaast hadden de geweldsincidenten in de stad niets met demonstraties te maken. Op andere escalaties rondom voetbalwedstrijden volgde nooit eerder een demonstratieverbod,” aldus Dagmar Oudshoorn.

Amnesty International uitte eerder al zorgen over burgemeesters die demonstraties verbieden via noodwetgeving, terwijl juist in tijden van maatschappelijke spanningen er veel ruimte moet zijn voor een vreedzame uitlaatklep.

Eisers

Amnesty Nederland voert deze rechtszaak niet alleen. Zes individuen, allen geraakt door het verbod, hebben zich aangesloten bij deze zaak. Hun verhalen laten zien hoe de demonstratieverboden het demonstratierecht ondermijnen. Vier van hen waren op de Dam terwijl de noodverordeningen golden.

Mede-eiser Mohamed (25) demonstreerde op woensdag 13 november vreedzaam tegen de genocide in Gaza én tegen het demonstratieverbod. De politie verplaatste hem

naar het Westelijk Havengebied, waar hij slachtoffer werd van (ernstig) politiegeweld. “Volgens de gemeente werden de demonstraties als risicovol beschouwd, maar mijn vraag is: risicovol in welk opzicht? Vreedzaam protest is nooit een risico voor de samenleving geweest,” aldus Mohamed.

Een andere mede-eiser wilde eigenlijk demonstreren. Ze had zich al vaker uitgesproken tegen de genocide in Gaza en het uitblijven van maatregelen tegen Israël. Maar uit angst voor mogelijke strafrechtelijke gevolgen en het eventuele optreden van de politie, durfde ze uiteindelijk niet te demonstreren vanwege het verbod.

“Het onrechtmatig handelen door de gemeente schrikt burgers af om te gaan demonstreren. Dat zet het demonstratierecht ernstig onder druk,” aldus Dagmar Oudshoorn.

Amnesty International en de mede-eisers worden vertegenwoordigd door Stichting PILP, waarvan advocaten Jelle Klaas en Merel Hendrickx de zaak behandelen.

“Nog niet eerder is er op deze manier een rechtszaak gevoerd over zo’n vergaand demonstratieverbod. Het gaat om zo’n evidente schending van het demonstratierecht dat het goed is dat de rechter zich hierover gaat buigen. We hebben vertrouwen in een goede afloop,” aldus Jelle Klaas.

Ajax – Maccabi Tel Aviv

De gemeente Amsterdam stond vanwege de ernstige incidenten rond de wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv onder grote nationale en internationale druk en er was veel maatschappelijke ophef. Maar het bestaan van maatschappelijke onrust rechtvaardigt niet een dusdanige inbreuk op het demonstratierecht. De ongeregelde heden waren bovendien in de vroege ochtend van 8 november weer voorbij. Het was op basis van de, ook toen bekende feiten niet nodig om alle demonstraties op voorhand te verbieden voor meerdere dagen. De gemeente had minder verregaande maatregelen kunnen nemen. Zoals, uiteraard met onderbouwing, een demonstratieverbod voor bepaalde delen van de stad, voor een bepaalde dag of voor heel grote demonstraties.

“Burgemeester mogen ook iets van de samenleving verwachten: het publiek, opiniemakers, politici en bewindspersonen moeten pal staan voor het demonstratierecht. Juist wanneer de internationale druk zo groot is, is het van wezenlijk belang dat zij juist burgemeesters steunen en ruim baan bieden voor vreedzaam protest,” aldus Dagmar Oudshoorn.

Demonstreren is geen gunst

Amnesty Nederland en de mede-eisers willen dat een rechter oordeelt dat de gemeente Amsterdam onrechtmatig heeft gehandeld door de algehele demonstratieverboden uit te vaardigen. Daarmee willen zij voorkomen dat dit in de toekomst vaker gebeurt. “Demonstreren is een recht, geen gunst. Een recht dat niet uit- of aangezet kan worden. Nu niet, en in de toekomst niet,” zegt Dagmar Oudshoorn.

Campagne algemeen belang zaken zijn in het algemeen belang

Algemeenbelangzaken zijn in het algemeen belang en vormen een cruciaal onderdeel van onze democratische rechtsstaat. PILP lanceerde begin september 2025 de campagne '*Algemeenbelangzaken zijn in het algemeen belang*', om zo aandacht te vragen voor en uitleg te geven over dit onderwerp. Er zijn drie uitlegvideo's geproduceerd en verspreid en PILP-medewerkers hebben opiniestukken ingezonden, gesproken op grotere evenementen en bijeenkomsten en interviews gegeven over dit thema.

6. Governance

De *governance* die opgezet is in 2023, bij de oprichting van de Stichting, was uitvoerig en grondig. In 2025 hebben we verdere stappen gezet rond de professionalisering van onze *governance*. Veel hiervan is gerealiseerd door Laura Wennekes. Laura Wennekes is in 2025 uit de directie en uit het bestuur van PILP gegaan.

Bestuur

Het bestuur bestond in 2025 uit:

Naam	Functie
Dhr. mr. J. Klaas	Voorzitter
Mevr. mr. M.B. Hendrickx	Secretaris
Mevr. mr. L.M. Wennekes (tot 1 mei 2025)	Penningmeester
Mevr. mr. R. Beets	Algemeen bestuurslid en Penningmeester (vanaf 1 mei 2025)

Het bestuur heeft als doel het uitvoeren van de visie, missie en doelrealisatie van de stichting, het waarborgen van de continuïteit van de stichting, het verbinden van de stichting met de maatschappelijke omgeving en het stimuleren van het denken en handelen van het bestuur overeenkomstig de vastgestelde strategische thema's van de organisatie en de maatschappelijke ontwikkelingen.

Het bestuur is onder meer verantwoordelijk voor:

- de realisatie van de doelstellingen van de stichting;
- de strategie en de risico's verbonden met de activiteiten van de stichting;
- de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controle-systemen;
- de financiële verslaglegging;
- de kwaliteit en veiligheid van de (juridische) dienstverlening;
- de naleving door het bestuur van wet- en regelgeving, waaronder de voor de stichting van toepassing zijnde *governance code(s)*, ANBI-vereisten en de Verordening op de advocatuur;
- de verhouding van de stichting tot de belanghebbenden; en
- de passende uitvoering van de maatschappelijke verantwoordelijkheden welke op de stichting rusten in verband met de verlening van rechtsbijstand en bevorderen van rechtshulp.

Het dagelijks bestuur van de organisatie is gemandateerd aan de directie. In 2025 bestond de directie uit operationeel directeur mr. Laura Wennekes (tot 1 mei 2025) en algemeen directeur mr. Jelle Klaas.

Beslissingen over het aannemen van nieuwe zaken, of aanverwante grotere keuzes, worden genomen in het wekelijkse teamoverleg waar het hele team van PILP aan meedoet.

Raad van toezicht

De samenstelling van de raad van toezicht was in 2025 als volgt:

Naam

Mevr. mr. Berna Keskindemir

Dhr. mr. Abraham Cornelis Maria Vos (tot 1 oktober 2025)

Mevr. prof. mr. Ashley Béatrice Terlouw

Dhr. mr. Wolfgang Sakulin

Mevr. Judith Gesina Maria Brandsma MA MBA (vanaf 3 oktober 2025)

De raad van toezicht heeft als doel het actief bewaken van de visie, missie en doelrealisatie van de stichting, het waarborgen van de continuïteit van de stichting, het verbinden van de stichting met de maatschappelijke omgeving en het stimuleren van het denken en handelen van het bestuur overeenkomstig de vastgestelde strategische thema's van de organisatie en de maatschappelijke ontwikkelingen.

De raad van toezicht houdt – conform de statuten– integraal toezicht op de gang van zaken binnen de onderneming in het algemeen en controleert en adviseert op het beleid van het bestuur in het bijzonder. Dit alles op een stimulerende en kritische wijze.

Ashley Terlouw, voorzitter van de raad van toezicht, schreef namens de raad van toezicht onder andere het volgende naar aanleiding van het werk van PILP in 2025:

'Wij zijn unaniem zeer content met de strakke organisatie en voorbereiding van de vergaderingen.

Ook zijn wij onder de indruk van de professionaliseringslagen die de organisatie steeds maakt. De informatievoorziening aan de RvT is uitstekend.

Dat stelt ons goed in staat om onze rol van toezichthouders uit te oefenen. Wij zijn over het algemeen goed voorbereid op de vergaderingen met het bestuur, stellen kritische vragen en doen suggesties.'

Team

Het team van PILP bestond in 2025 uit vier advocaten, een strategisch (juridisch) adviseur, een juridisch medewerker, een administratief medewerker, een operationeel directeur (tot 1 mei 2025), een Lead Finance, Fundraising & Strategy, een Coördinator Bedrijfsvoering & Projecten, een Coördinator Financiën en een algemeen directeur.

PILP heeft ook meestal een student stagiair.

Tijdens het verlof van één van onze advocaten detacheerde advocatenkantoor Stibbe twee keer twee maanden een advocaat aan PILP in het najaar van 2025. Hierdoor waren wij in staat het bestaande werk voort te zetten en een (groot) aantal nieuwe verzoeken op te pakken.

Bezoldigingsbeleid

De leden van de raad van toezicht en het bestuur van PILP krijgen geen vergoeding voor hun werkzaamheden. Zij kunnen wel een beroep doen op een onkostenvergoeding, zoals voor reiskosten of andere kosten die direct verband houden met hun rol.

De medewerkers, inclusief de directie, worden bezoldigd volgens het salarishuis, de inschaling en de aanvullende arbeidsvoorwaarden zoals opgenomen in het personeelsbeleid van PILP.

Samenwerkingen

Stichting PILP is lid van Civil Liberties Union for Europe (Liberties). Liberties is een overkoepelende Europese organisatie in Berlijn, met als doel het beschermen van mensenrechten voor eenieder in de Europese Unie. Lokale mensenrechtenorganisaties in de verschillende Europese lidstaten kunnen lid zijn van dit netwerk.

Binnen verschillende lopende en toekomstige projecten heeft PILP langdurige en/of financiële samenwerkingen met onder andere Bureau Clara Wichmann en Bits of Freedom.

PILP houdt kantoor in het pand van Amnesty Nederland en werkt ook veel met hen samen. Daarnaast bestaan er vaste samenwerkingen met onder andere Pro Bono Connect, Defence for Children, Controle Alt Delete, DeGoedeZaak, ELSC, Discriminatie.nl en bijna alle universiteiten in Nederland. PILP werkt verder graag en veel samen met andere juristen en advocaten.

7. Financieel Bestuursverslag

In 2025 heeft PILP zich verder ingezet om een nauwkeurige financiële administratie te voeren en om financieel strategisch verstandige beslissingen te maken. Om dit zo secuur en effectief mogelijk te doen werkt PILP intern met een Coördinator Financiën, Lotte Keularts, en een penningmeester, Laura Wennekes (t/m 1 mei 2025) en Rosa Beets (v.a. 1 mei 2025). De professionele afwikkeling van PILP's boekhouding is uitbesteed aan NAHV-accountants. PILP volgt momenteel bij het opstellen van de jaarcijfers de richtlijn RJ650. De jaarrekening van 2025 is gecontroleerd door Share Impact accountants (SIA) en is als bijlage beschikbaar in dit jaarverslag.

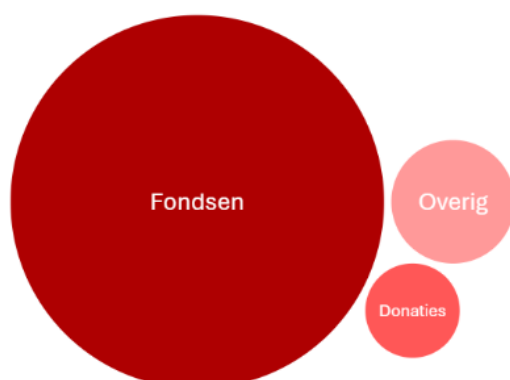
Uitgangspunten jaarcijfers

Voor zover niet anders vermeld zijn de activa, de voorzieningen en de schulden opgenomen tegen historische waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Om de financiële zekerheid en uiteindelijk de zelfstandigheid te vergroten, hebben het bestuur en de raad van toezicht zich ten doel gesteld de continuïteitsreserve op te bouwen tot een niveau waarmee de gemiddelde lasten van ten minste zes maanden gedekt kunnen worden.

Fondsenwerving

PILP is onafhankelijk en wenst dat ook te blijven. Daarom wil PILP de financiële situatie zo duurzaam mogelijk inrichten. Deze duurzaamheid kenmerkt zich door het diversifiëren van de inkomsten op twee gebieden. Ten eerste op het type inkomstenbronnen. Op dit moment wordt PILP voor 87% gefinancierd door fondsen en komt de rest van de

Figuur 1

financiering van particuliere donateurs en overige bronnen (*zie figuur 1*). In de komende vijf jaar wenst PILP meer diversificatie in deze inkomstenbronnen te bewerkstelligen.

Ten tweede is de diversificatie binnen de bronnen zelf voor PILP van belang. Alhoewel PILP voor 87% gefinancierd wordt door fondsen, zijn de fondsen divers en is er een brede spreiding.

Reserveringen en toelichting lopende projecten:

Een belangrijk onderdeel van PILP's financiële duurzaamheid is de spreiding van financiering over meerdere (boek)jaren. Hiermee kan PILP een goede inschatting maken van de beschikbare baten per periode, en bestemmingsfondsen voor lopende projecten hanteren op de balans. Het doel van deze bestemmingsfondsen is om binnen de relevante projecten deze fondsen specifiek aan te wenden voor de vooraf met de financier overeengekomen doelbesteding.

Hieronder een overzicht van de projecten inclusief looptijd. De toekenningen zijn projectgebonden of bedoeld als institutionele steun voor een specifieke periode. Doorgaans is het mogelijk om samenwerkingen na deze periodes voort te zetten.

Financier	Startdatum	Einddatum	Doelbesteding
Adessium	01/2023	12/2025	Institutioneel
Stichting Democratie & Media	02/2022	12/2025	Institutioneel
Luminate BT	10/2023	12/2025	Big Tech
Luminate AJ	07/2025	12/2027	Access to Justice
Digital Freedom Fund	11/2022	Afhankelijk zaak	Top 400 & bankendiscriminatie
Allemansrecht	04/2024	03/2027	Fondsenwerving
Liberties	07/2024	03/2025	Democracy & RoL
Kansfondsen	01/2025	03/2026	Huisuitzettingen

Continuïteitsreserve

Het bouwen van een gezonde continuïteitsreserve is van essentieel belang voor PILP. Fondsenwerving brengt namelijk, ondanks een diversificatiestrategie, altijd enige onzekerheid met zich mee. Ten opzichte van de voorgaande jaren is er dan ook niets veranderd in de doelstelling van het bestuur en de raad van toezicht om de continuïteitsreserve van PILP te vergroten en hiermee de financiële zekerheid te verstevigen.

Echter is het functioneren van de organisatie en het vervullen van de missie belangrijk om het team zoveel mogelijk aan boord te houden en - indien mogelijk - in de toekomst uit te breiden. Waar mogelijk worden in de begroting daarom de lasten vooralsnog afgesteld op de beschikbare geworven baten vanuit fondsen. Enkel bij aanvullende beschikbare financiering wordt besloten tot investering in nieuwe projecten of andersoortige uitbreiding. Waar mogelijk worden beschikbare ongeoormerkte gelden, zoals vanuit donaties, toegevoegd aan de continuïteitsreserve om de bestaanszekerheid van PILP ook in de toekomst te bestendigen.

Proceskostenreserve

Als advocatenkantoor krijgt PILP te maken met proceskosten bij aanvang en gedurende de looptijd van rechtszaken. Dit gaat bijvoorbeeld om griffiegelden of deurwaarderskosten. Daarnaast kan per uitspraak een proceskostenveroordeling worden toegekend aan de verliezende partij. Middels de opdrachtbevestiging maakt PILP afspraken met cliënten over de verdeling van deze kosten, en eventuele inkomsten. Meestal luidt de afspraak dat PILP de proceskosten draagt maar dat PILP ook de ontvanger is van eventuele inkomende proceskostenveroordelingen. De cliënt betaalt in principe niet voor de juridische bijstand van PILP. Zo kunnen we verschillende groepen, bewegingen en gemeenschappen toegang tot het recht bieden.

Om deze kosten te kunnen dekken en om het risico van een toekomstige negatieve proceskostenveroordeling te mitigeren hanteert PILP een proceskostenreservering op de balans. Het bestuur en de raad van toezicht hebben besloten een 'cap' op deze reservering te plaatsen van **€65.000**.

In de staat van baten en lasten hanteert PILP een lopende rekening voor proceskosten. Deze wordt gedurende het jaar gebruikt om proceskostenvergoedingen en veroordelingen alsmede griffiekosten te betalen en ontvangen. Bij afsluiting van het boekjaar wordt enig resultaat per bestuursbesluit aan de proceskostenreserve toegevoegd of onttrokken, tenzij de cap is bereikt.

Analyse resultaat 2025

Baten

De baten in het boekjaar 2025 vielen lager uit dan begroot. Dit had te maken met het uitvallen van personeel dat essentieel was voor het werven van fondsen. Tevens heeft dit ervoor gezorgd dat een aantal donateurcampagnes niet uitgevoerd konden worden. Deze zijn doorgeschoven naar 2026. Desondanks is ten opzichte van 2024 het aantal particuliere donaties gestegen en heeft PILP iets meer financiering - middels fondsen - ontvangen in 2025.

Lasten

Tevens zijn de lasten lager uitgevallen dan begroot. Zo heeft PILP meer vakantiegeld begroot dan dat nodig was uit te keren en zijn de reiskosten lager uitgevallen vanwege afwezigheid en ziekte medewerkers.

Baten		Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025
	Inkomsten donaties particulieren	€ 6.699	€ 50.000	€ 11.521
	Inkomsten donaties bedrijven & partners	€ 479.055	€ 541.160	€ 489.341
	Inkomsten juridische diensten	€ 7.438	€ 14.000	€ 12.764
	Inkomsten overige diensten	€ 4.700	€ 7.500	€ 14.201
	Overige inkomsten	€ 24.587	€ 27.500	€ 44.393
Totaal baten		€ 522.479	€ 640.160	€ 572.220
Lasten				
	Personeelskosten	€ 428.451	€ 492.742	€ 457.522
	Reiskosten	€ 9.479	€ 10.635	€ 6.655
	Externen	€ 50.872	€ 55.000	€ 37.079
	Kantoorkosten	€ 41.017	€ 44.892	€ 45.461
	Advocatenkantoor kosten	€ 10.279	€ 12.500	€ 9.645
	Externe communicatie	€ 11.568	€ 12.600	€ 17.298
	Deskundigheidsbevordering	€ 256	€ 3.000	€ 298
	Overigen	€ 14.069	€ 3.250	€ 8.673
	Buitengewone lasten	€ 9.850		
Totaal lasten		€ 575.840	€ 634.620	€ 582.632
Resultaat		-53.361	5.540	-10.411

Het grote verschil in *Externen* en *Externe communicatie* komt doordat PILP de campagne “toegang tot het recht” als project heeft geadministreerd onder *Externe communicatie*. Door het anders administreren van de BTW, komt de niet-aftekbare voorbelasting BTW nu op een aparte regel terecht die valt onder de overige kosten. Dit was bij het opstellen van de begroting nog niet bekend.

PILP sluit het jaar 2025 daarom af met een negatief resultaat van **-€ 10.411**. Dit resultaat wordt verwerkt door de bestemmingsfondsen aan te wenden volgens de afspraken met financiers. Het restbedrag wordt aan de continuïteitsreserve onttrokken.

Verhouding doelbesteding

Bij het gebrek aan formeel vastgelegde doelstellingen rondom doelbestedingen heeft het bestuur van PILP in 2023 informeel aangestuurd op aansluiting bij algemene richtlijnen voor fondsenwervende instellingen. In 2025 kon het formeel vastleggen van deze doelstellingen niet geprioriteerd worden, daarom zal in 2026 opnieuw gekeken worden naar het formeel vastleggen van doelstellingen.³

- **Doelbesteding:** Minstens 65% tot 75% van de totale uitgaven zou aan de directe doelstellingen van de organisatie moeten worden besteed.
- **Wervingskosten:** Idealiter zouden deze kosten niet meer dan 20% tot 30% van de totale uitgaven moeten bedragen.
- **Kosten beheer en administratie:** Deze zouden doorgaans tussen 5% en 15% van de totale uitgaven moeten liggen.

³ Zoals richtlijnen gesteld door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). Stichting PILP is geen lid of onderdeel van het CBF, maar heeft in 2023 deze richtlijnen wel in ogenschouw genomen.

	€	Norm	% lasten
Doelbesteding	€ 457.151	min. 65-75%	78,5%
Werving	€ 35.419	max. 20-30%	6,1%
Beheer & administratie	€ 90.062	5-15%	15,5%
Totale lasten	€ 582.632		

Voor een uiteenzetting van de onderliggende kosten van elke kostenpost wordt verwezen naar de bijlage “*Toelichting op de staat van baten en lasten over 2025*” onder het kopje “*Besteed aan de doelstellingen*”.

Financiële vooruitblik

2025 was een jaar vol waardevolle lessen voor PILP, met name rond fondsenwerving en het beheer van de financiën. Vanwege het uitvallen – en later vertrek – van de penningmeester en Lead Financiën, Fondsenwerving en Strategie, heeft het team snel moeten schakelen om te voorkomen dat het belangrijke werk rondom fondsenwerving en de financiën stil zou komen te liggen. Met een bijzondere inzet is het gelukt om de belangrijkste doelen te behalen en werkzaamheden volledig over te nemen. Voor 2026 zijn er daarom een aantal aandachtspunten.

Het team

Vanaf 2026 zal het financiële werk en fondsenwerving niet meer bij één persoon liggen. PILP zet wat het in 2025 opgezet heeft voort. De Coördinator Financiën, Lotte Keularts, zal aanblijven en als Financiële Manager en vakspecialist van PILP verantwoordelijk zijn voor de financiële administratie. In 2026 is een nieuwe Zakelijke directeur aangenomen die eindverantwoordelijk is voor de financiën en fondsenwerving. Overkoepelend zal de penningmeester betrokken zijn en een controlerende rol spelen. Met deze opzet zorgt PILP ervoor dat doelen behaald worden en dat kennis en *know-how* niet verloren gaan.

Financieringsmix & financiële zekerheid

PILP heeft sinds het begin ten doel gesteld om de financieringsmix zo divers mogelijk te houden. Zoals hierboven toegelicht blijft dit een aandachtspunt en zal dit ook in 2026 en de jaren hierna worden doorgezet. In 2026 verwacht PILP desondanks – en door eerder benoemde personeelsuitval – een tekort. Daarom laat de begroting voor 2026 een verlies zien. Daarom is de prioriteit voor 2026 om aan financiële zekerheid te werken en voor de volgende 2 tot 3 jaar een goede begrotingsdekking te ontwikkelen. Hierbij zal PILP zich blijven inzetten om buiten (vermogens)fondsen andere inkomstenbronnen te genereren.

Financieel beleid & dienstverleners

In 2026 wenst PILP efficiënter en effectiever middelen in te zetten, zonder af te doen aan de kwaliteit en de naleving van wetten en richtlijnen. Het nieuwe financieel beleid zal worden gelanceerd in 2026. In 2025 is het niet gelukt om PILP aan te sluiten bij een

brancheorganisatie als het CBF, daar zal daarom in 2026 weer naar gekeken worden. Tot slot zal een begin gemaakt worden aan het evalueren van dienstverleners. Het doel is om de toegevoegde waarde te beoordelen en deze mogelijk elders of anders in te zetten.

Salarishuis

Het salarishuis van PILP dient herzien te worden om rekening te houden met de nieuwe economische realiteit en met het oog op het behoud van werknemers. In 2026 zal worden geëvalueerd welke mogelijkheden er zijn om het salarishuis te actualiseren.

**UITGEBRACHT AAN
STICHTING PILP
TE AMSTERDAM**
inzake
jaarbericht 2025

INHOUDSOPGAVE

Pagina

JAARBERICHT

1	Algemeen	3
2	Samenstellingsverklaring	4

JAARREKENING

1	Balans per 31 december 2025	5
2	Staat van baten en lasten over 2025	6
3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	7
4	Toelichting op de balans per 31 december 2025	10
5	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2025	14

JAARBERICHT

Aan het bestuur van
Stichting PILP
Keizersgracht 177
1016 DR Amsterdam

Geachte bestuursleden,

Hierbij brengen wij verslag uit over boekjaar 2025 met betrekking tot uw stichting.

1 ALGEMEEN

1.1 Bedrijfsgegevens

Stichting PILP stelt zich ten doel het bevorderen van rechtshulp in Nederland en de Nederlandse rechtssfeer; het verlenen van rechtsbijstand aan rechtzoekenden.

Kamer van Koophandel nummer: 88508536.

1.2 Oprichting stichting

Bij notariële akte is de Stichting PILP opgericht per 15 december 2022. De activiteiten worden met ingang van 1 juli 2023 gedreven voor rekening en risico van de stichting.

1.3 Bestuur

Volgens inschrijving in de Kamer van Koophandel bestaat het bestuur op balansdatum uit:

Voorzitter: Jelle Klaas

Penningmeester: Rosa Beets

Secretaris: Merel Hendrickx

1.4 Inrichtingseisen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming Richtlijn RJ 650 voor de jaarverslaggeving. Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs

1.5 Bezoldiging Directie

De bezoldiging voor de directie is als volgt:

De heer J. Klaas (1,0 TE - 40 uur per week):

Bruto loon, inclusief vakantiegeld € 81.481

Pensioenlasten € 6.419

Totaal bezoldiging 2025 € 87.900

Mevrouw L. Wennekes (0,9 FTE - 36 uur per week)

Bruto loon, inclusief vakantiegeld € 17.104

Pensioenlasten € 1.299

Totaal bezoldiging tot en met april 2025 € 18.403

Aan het directielid zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

2 SAMENSTELLINGSVERKLARING

Opdracht en werkzaamheden

Conform uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2025 van Stichting PILP te AMSTERDAM bestaande uit de balans per 31 december 2025 en de winst-en-verliesrekening over 2025 met de toelichting samengesteld. De jaarrekening is opgesteld op basis van de door u verstrekte gegevens. De verantwoordelijkheid voor de juistheid en de volledigheid van die gegevens en voor de daarop gebaseerde jaarrekening berust bij u.

Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
NAHV Belastingadviseurs B.V.

mr. D.J. Pieters MSc MFP RB

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2025

(na resultaatbestemming)

		31 december 2025		31 december 2024	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vlottende activa					
Vorderingen	(1)	10.569		46.452	
Liquide middelen	(2)	460.804		189.104	
			471.373		235.556
			<u>471.373</u>		<u>235.556</u>
PASSIVA					
Reserves en fondsen (3)					
Bestemmingsreserves		65.000		65.000	
Continuïteitsreserve		78.322		88.733	
Bestemmingsfondsen		26.617		26.617	
			169.939		180.350
Kortlopende schulden	(4)		301.434		55.206
			<u>471.373</u>		<u>235.556</u>

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2025

		Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
		€	€	€
Baten				
Baten van particulieren	(5)	11.521	50.000	6.699
Baten van andere organisaties zonder winststreven	(6)	489.341	541.160	479.055
Som van de geworven baten		500.862	591.160	485.754
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/ of diensten	(7)	26.965	21.500	12.138
Overige baten	(8)	44.393	27.500	24.587
Som der baten		572.220	640.160	522.479
Lasten				
Besteed aan de doelstellingen				
Projecten	(9)	456.369	517.125	448.157
Wervingskosten	(10)	35.419	38.500	23.332
Kosten van beheer en administratie				
Beheerslasten	(11)	90.843	78.995	94.501
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening		-10.411	5.540	-43.511
Buitengewone lasten	(12)	-	-	-9.850
Saldo		-10.411	5.540	-53.361
Resultaatbestemming				
Continuïteitsreserve		-10.411	-	-50.407
Bestemmingsfondsen		-	-	-2.954
		-10.411	-	-53.361

3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Deze jaarrekening is conform RJ 650.102 opgesteld met inachtneming van de de richtlijnen RJ650 en RJ640.

Continuïteit

Bij het opstellen van deze jaarrekening is uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling.

Na het opmaken van de jaarrekening hebben zich geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting PILP zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgesteld volgens de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Kostenverdeling

Uitgangspunt van de kostenverdeling bij Stichting PILP is dat de fondsen op een verantwoorde manier worden besteed en beheerd. Voorafaan de fondsenaanvragen stelt stichting PILP (waar nodig) een zo gedetailleerd mogelijke project-begroting op. De financiële manager en zakelijk directeur overleggen met het operationele en juridische team om een zo goed mogelijk inschatting te maken van de vereiste werkzaamheden en de bijbehorende uren. Deze inschatting is gebaseerd op historische data, maar blijft altijd een inschatting die van de uiteindelijke realiteit kan afwijken. PILP kent twee keer per jaar de uren en gemaakte kosten toe aan de relevante fondsen. Geormerkte fondsen worden allereerst toegekend, vervolgens worden de niet geormerkte fondsen toegekend. Deze volgorde is van belang omdat een project met een geormerkt fonds soms meer kosten maakt dan initieel begroot. De niet geormerkte fondsen kunnen dan ingezet worden om dit overschot te dekken.

Reserves en fondsen

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door het bestuur is aangebracht. De aard van de bestemmingsreserves wordt later toegelicht.

Bestemmingsfondsen

De bestemmingsfondsen zijn reserveringen waarbij door een derden een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht. De aard van bestemmingsfondsen wordt later toegelicht.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat (saldo) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Dit houdt in dat rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen, dan wel betaald.

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, worden afzonderlijk in de (toelichting op de) staat van baten en lasten verwerkt onder vermelding van de aard van de bestemming; indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden gereserveerd in de desbetreffende bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en).

Indien aan bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en) wordt gedoteerd dan wel daaruit wordt geput wordt deze mutatie op de volgende wijze verwerkt: het saldo van de staat van baten en lasten wordt bepaald inclusief het overschot of tekort dat is ontstaan uit hoofde van de baten en lasten met een bijzondere bestemming. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie opgenomen van de verwerking van dit saldo in de onderscheiden posten van het eigen vermogen.

Baten van particulieren

Onder baten van particulieren wordt verstaan de algemene donaties voor de stichting. Deze worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen.

Baten van andere organisaties zonder winststreven

Dit betreft ontvangen bijdragen van organisaties zonder winststreven. Dit betreft voornamelijk projectgerelateerde baten, die in bepaalde gevallen voor een langere periode worden toegekend.

Bestedingen doelstellingen

De bestedingen in het kader van de doelstellingen worden verantwoord in het jaar dat zij zijn toegezegd of, voor zover dit niet bij toezegging het geval is, in het jaar dat de omvang van de verplichting betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorwaardelijke verplichtingen worden verantwoord in het jaar waarin vast komt te staan dat aan de voorwaarden zal worden voldaan.

Buitengewone baten en lasten

Onder buitengewone baten en lasten worden verstaan baten en lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die duidelijk te onderscheiden zijn van de activiteiten in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening en derhalve naar verwachting zelden zullen voorkomen.

4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2025

ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
	€	€
1. Vorderingen		
Debiteuren	10.569	9.200
Overige vorderingen en overlopende activa	-	37.252
	<u>10.569</u>	<u>46.452</u>
Overlopende activa		
Nog te ontvangen subsidies	-	37.252
	<u>-</u>	<u>37.252</u>
2. Liquide middelen		
ING Bank	460.412	188.380
Triodos Bank	392	724
	<u>460.804</u>	<u>189.104</u>

PASSIVA

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
	€	€
3. Reserves en fondsen		
Bestemmingsreserves	65.000	65.000
Continuïteitsreserve	78.322	88.733
	<u>143.322</u>	<u>153.733</u>
Bestemmingsfondsen	26.617	26.617
	<u>169.939</u>	<u>180.350</u>
Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve proceskosten	<u>65.000</u>	<u>65.000</u>
	<u>2025</u>	<u>2024</u>
	€	€
Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari 2025	88.733	139.140
Resultaatbestemming boekjaar	-10.411	-50.407
Stand per 31 december	<u>78.322</u>	<u>88.733</u>
	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
	€	€
Bestemmingsfondsen		
Bestemmingsfonds Project SDM	-	1.868
Bestemmingsfonds Project Luminare	-7.069	2.044
Bestemmingsfonds Project Kansfonds	18.883	-
Bestemmingsfonds Project Allemansrecht	14.803	13.951
Bestemmingsfonds Project Liberties	-	8.754
	<u>26.617</u>	<u>26.617</u>

	Stand per 1 januari 2025	Resultaat- bestemming	Stand per 31 december 2025
	€	€	€
Bestemmingsfonds Project SDM	1.868	-1.868	-
Bestemmingsfonds Project Luminare	2.044	-9.113	-7.069
Bestemmingsfonds Project Kansfonds	-	18.883	18.883
Bestemmingsfonds Project Allemansrecht	13.951	852	14.803
Bestemmingsfonds Project Liberties	8.754	-8.754	-
	<u>26.617</u>	<u>-</u>	<u>26.617</u>

31-12-2025	31-12-2024
€	€

4. Kortlopende schulden

Crediteuren	-	9.317
Omzetbelasting	17.322	20.404
Loonheffing	12.431	11.289
Overlopende passiva	271.681	14.196
	<u>301.434</u>	<u>55.206</u>

Crediteuren

Crediteuren	-	9.317
	<u>-</u>	<u>9.317</u>

Overlopende passiva

Vakantiegeld	19.546	14.156
Overige	40	40
Vooruitontvangen subsidies	252.095	-
	<u>271.681</u>	<u>14.196</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huur

Met betrekking tot de kantoorruimte is per 1 juli 2023 een huurverplichting aangegaan voor een periode van 12 maanden, welke telkens met een periode van 12 maanden verlengd kan worden. De huurovereenkomst is per 1 juli 2025 stilzwijgend verlengd tot en met 30 juni 2026. De huurovereenkomst kan aan het einde van een huurperiode worden opgezegd met inachtneming van een termijn van 3 (drie) maanden.

De huurprijs (exclusief servicekosten) bedraagt met ingang van 1 juli 2025 € 22.112 op jaarbasis en wordt geïndexeerd.

Lease-overeenkomst OneXillium

In april 2024 heeft Stichting PILP een all-in huurovereenkomst gesloten met OneXillium met een looptijd van 60 maanden. De huurtermijn bedraagt € 52,23 per maand.

Lopende meerjarige subsidies

Langlopende toezeggingen die niet uit de balans blijken per 31-12-2025 (inclusief toezegging over 2025 en eventueel voorgaande jaren):

* Adessium - dossier Institutioneel - looptijd van 01-01-26 tot en met 31-12-28 - secured € 360.000,00;

* Stichting Democratie & Media (SDM) - dossier Institutioneel - looptijd van 01-01-26 tot en met 31-12-27 - secured € 160.000,00

* Stichting Allemansrecht - dossier Fondsenwerving - looptijd 01-04- 2024 tot en met 31-03- 2027 - secured €55.000 - conditionaal €15.000

* Luminate - dossier Access to Justice - looptijd 01-07- 2025 tot en met 31-12- 2027 - secured € 337.370

* Stichting Kansfonds - dossier Huisuitzettingen - looptijd 01-01- 2025 tot en met 31-03- 2026 - secured € 50.000

* Fred Foundation - dossier Institutioneel - looptijd 01-01- 2026 tot en met 31-12- 2027 - secured € 80.000

5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2025

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
	€	€
5. Baten van particulieren		
Donaties en giften	11.521	6.699
6. Baten van andere organisaties zonder winststreven		
Subsidie SDM	76.868	102.500
Subsidie Adessium	100.000	100.000
Subsidie Luminare	234.459	135.295
Subsidie DFF	13.995	31.839
Subsidie SIORH	-	1.600
Subsidie Allemansrecht	24.148	30.000
Subsidie Liberties	8.754	32.000
Subsidie Kansfonds	31.117	-
Subsidie DFF nog te ontvangen	-	37.252
Subsidie, bijdrage Overige	-	8.569
	489.341	479.055
7. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten		
Inkomsten overige diensten & producten	14.201	4.700
Overige	12.764	7.438
	26.965	12.138
8. Overige baten		
Lopende rekening procesfonds	15.830	5.669
Uitkering UWV	28.563	18.918
	44.393	24.587

Besteed aan de doelstellingen

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
	€	€
9. Projecten		
Projectlasten OSF	-	11.852
Projectlasten SDM	76.867	100.632
Projectlasten Adessium	100.000	110.897
Projectlasten Luminare	234.459	135.295
Projectlasten DFF	13.995	73.010
Projectlasten SIORH	-	2.459
Projectlasten Allemansrecht	24.148	16.049
Projectlasten Liberties	8.753	23.247
Projectlasten Kansfonds	31.114	-
Doorberekening naar wervingskosten	-35.419	-23.332
Doorberekening naar beheerskosten	2.452	-1.952
	<u>456.369</u>	<u>448.157</u>

Het totaal bestedingen aan doelstellingen uitgedrukt in een percentage van de totale baten is:
2025: 79,8 %

Het totaal bestedingen aan doelstellingen uitgedrukt in een percentage van de totale lasten is:
2025: 78,3 %

10. Wervingskosten

Wervingskosten	<u>35.419</u>	<u>23.332</u>
----------------	---------------	---------------

11. Beheerslasten

Algemene lasten	<u>90.843</u>	<u>94.501</u>
-----------------	---------------	---------------

Buitengewoon resultaat

12. Buitengewone lasten

Niet aftrekbare voorbelasting 2024	<u>-</u>	<u>9.850</u>
------------------------------------	----------	--------------

Stichting PILP

Keizersgracht 177
1016 DR Amsterdam
Nederland

Contact

T +31(0)20 261 0191

M contact@pilp.nu

W pilp.nu